

DOI: 10.7596/taksad.v7i1.1432

Citation: Gür, Ç., Dağışan, D., Bingöl, B., & Bayramođlu, G. (2018). KKTC Lefkoşı Surlariçi Bölgesinde Yaşayan 0-6 Yaş Çocuğu Olan Göçmen Anneler ve Çocuklarına Yönelik Nitel Bir Çalışma. Journal of History Culture and Art Research, 7(1), 628-646. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1432

KKTC Lefkoşı Surlariçi Bölgesinde Yaşayan 0-6 Yaş Çocuğu Olan Göçmen Anneler ve Çocuklarına Yönelik Nitel Bir Çalışma

A Qualitative Study on Immigrant Mothers and Their (0-6 Years Old) Children Living in Old City-Nicosia, TRNC

**Çađla Gür¹, Dilara Dağışan²
Büşra Bingöl³, Gizem Bayramođlu⁴**

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the situation of 3rd Group Turkey based immigrant mothers who have children of 0-6 year-old and their children. The study group was formed with 30 immigrant mothers living in Nicosia Surlariçi Region. The Snowball Sampling Method was used when reaching the working group. Here, at first a mother was interviewed, and then other mothers were reached either through the reference of the interviewed mother, or by a voluntary participation of another friend who knew her to participate in the study. 16 of the mothers in the working group migrated from Hatay, 7 from Mardin, 3 from Adana, 3 from Mersin, 1 from Urfa and settled in Cyprus. According to the results, it is found that most of the families migrated from Hatay and Mardin, most of them were Arabic based, some of them were Kurdish based and few were Turkish based, their first language that was spoken in the family was Turkish and most of the families were multi-child family. Most of the mothers were housewives where the others were working as cleaners and caregivers. Fathers were mostly working as a construction worker, driver, waiter, dyer etc. The results show that immigrant mothers had financial worries, they were not aware of how to raise their children, how to deal with them and their needs, they were living in the same region with the other immigrant families having a resemblance to them and their social environment consisted of the other immigrant families.

Keywords: Immigration, Cyprus, Immigrant mothers, Children.

¹ Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Kıbrıs. E-mail: gurbagla@yahoo.co.uk

² Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Mezun Öğrenci.

³ Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Mezun Öğrenci.

⁴ Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Mezun Öğrenci.

ÖZ

Bu çalışma Kuzey Kıbrıs'ta Lefkoşa'nın Surlarıçi Bölgesi'nde yaşayan 3. Grup Türkiye Cumhuriyeti kökenli 0-6 yaş çocuğu olan göçmen anneler ve çocuklarına yönelik bir durum tespit çalışması niteliğinde bir çalışmadır. Çalışma Lefkoşa Surlarıçi bölgesinde yaşayan 30 göçmen anne ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubuna ulaşılırken Kartopu Örnekleme Yöntemi kullanılmıştır. Burada da ilk önce bir anne ile görüşme yapılmış, daha sonra görüşme yapılan annenin referansı yoluyla, ya da onu tanıyan diğer bir arkadaşının da çalışmaya katılmaya gönüllü olarak katılması yoluyla diğer annelere de ulaşılmıştır. Çalışma grubunda yer alan annelerin 16'sı Hatay'dan, 7'si Mardin'den, 3'ü Adana'dan, 3'ü Mersin'den, 1', ise Urfa'dan göç ederek Kıbrıs'a yerleşmişlerdir. Araştırma sonucunda, ailelerin daha çok Hatay ve Mardin'den göç ettiği, büyük çoğunluğunun etnik olarak Arap kökenli, bir kısmının Kürt kökenli, çok azının ise Türk kökenli olduğu, aile içerisinde konuşulan dilin daha çok Türkçe olduğu, ailelerin çoğunun çok çocuklu aileler olduğu ortaya çıkmıştır. Annelerin çoğu ev hanımıdır, diğerleri temizlik işlerine gitmekte ya da çocuk bakıcılığı yapmaktadır. Babalar ise çoğunlukla inşaat işçisi, şoför, garson, boyacı vb. olarak çalışmaktadırlar. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, göçmen annelerin maddi kaygılar yaşadıkları, çocuklarının yetiştirilmesi, onlara nasıl davranılması gerektiği ve ihtiyaçlarının neler olabileceği konusunda bilinçli olmadıkları, daha çok kendi durumlarına benzer özellikler gösteren diğer göçmen ailelerle aynı bölgede yaşadıkları, sosyal çevrelerinin yine diğer göçmen ailelerden oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kıbrıs, Göçmen anneler, Çocuklar.

GİRİŞ

Günümüzde göçmen sayısının hızlı bir artış gösterdiği kabul edilen bir gerçektir. Bir çok birey yaşamının bir bölümünü iş, eğitim veya daha rahat bir yaşam isteği dolayısıyla farklı bir ülkede geçirmeyi planlayabilmektedir. Bugün 6,8 milyar olan dünya nüfusunun 200 milyonu (%3) doğduğu ülkeden farklı bir ülkeye göç etmiş durumdadır. Gelişmiş ülkelerin nüfuslarındaki göçmen payı 1970 ile 2000 yılları arasında iki katına çıkmıştır(McCann, Poot & Sanderson, 2010:362). 2005 yılında tahmini 191 milyon olan uluslararası göçmen sayısı 2010'da 214 milyon olarak tahmin edilmiştir (Özyakışır, 2017). Bu anlamda, içinde yaşadığımız dönemi bir "göç çağı" olarak nitelendirmemiz mümkündür (Miller & Castles, 1996-Akt.Ünal, 2014).

Ravenstein (1889) göçün zamanla zincirleme olarak geliştiğini ve göç alan yerleşim yerlerinin aynı zamanda göç de verdiğini belirtmiştir (Akt. Çağlayan, 2006). Böylece her bir göç dalgası, tetikleyici etki göstererek, bir diğer göç dalgası oluşturmaktadır. Bu bağlamda Ravenstein'e göre göçün zincirleme ve bir kez başladığında ardı ardına devam eden bir süreç olduğu söylenebilir (Çağlayan, 2006). Dünya Bankasının 2016 verilerine göre 247 milyondan fazla insan ya da dünya nüfusunun yüzde 3,4'ü doğdukları ülkelerinin dışında yaşamaktadır(IOM, 2011, s.49; Özyakışır, 2017). Bu sayı 2015'te 244 milyona işaret etmekteydi, bu durum göçmen nüfusun her geçen gün arttığını göstermektedir (IOM, 2018) Birleşmiş Milletler'in 2013 sonunda açıkladığı Küresel Göç Raporu İstatistikleri'ne göre, dünya üzerindeki uluslararası göçmen sayısı her geçen yıl artmaktadır (Ünal, 2014).

Daha iyi yaşam ve istihdam koşulları beklentisi, daha fazla kazanç elde edilebileceği inancı ve çocuklar için iyi bir gelecek kaygısı insanları bu isteklerini gerçekleştirebileceklerini düşündükleri ülkelere yönlendirmektedir (Özyakışır, 2017). Bu bağlamda çağdaş toplumların giderek çok kültürlü oldukları ifade edilebilir (Cyprus Pedagogical Institute, 2017).

Kuzey Kıbrıs'ta Göçmenler

KKTC göç alan ve veren bir saha durumundadır. KKTC'li nüfusun önemli bir kısmı göçle adadan ayrılırken, çalışmak ve eğitim gibi amaçlarla çeşitli ülkelerden ülkeye göç olmaktadır (Atasoy, 2011). Kuzey Kıbrıs'ta kayıtlı göçmen işçi sayısı resmi rakamlarla verilmese de yabancı işgücüne dayalı enformel bir piyasanın varlığı belirgindir (Göynüklü, 2012). Belli birtakım sektör ve işlerde, yerel işgücü arzı yetersiz kalmaktadır. Bunlar arasında inşaat, sanayi, tarım, servis, ev hizmetleri, terzi, temizlikçi, tezgahlar, bahçıvan gibi sektör ve işler bulunmaktadır. Bu meslekler toplum tarafından tercih edilmemekte ve bu işgücü açığı, göçmen işçiler tarafından giderilmektedir (Göynüklü, 2012).

KKTC'ye göç veren ülkeler arasında, Pakistan, Türkmenistan, Filipinler, Çin, Vietnam, Azerbaycan, Kırgızistan, Bangladeş, Kazakistan ve Afrika ülkeleri bulunmaktadır (Göynüklü, 2012). Kıbrıs, son dönemde üçüncü ülkelerden gelen mülteci ve sığınmacıları kabul etmeye başlamıştır (Yakinthou & Polili, 2010). Bunlar Türkiye uyruklu işçilerin çalışmadığı daha ağır koşullardaki ve daha düşük ücretli işlerde çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, Türkiye'den göç edenlerin sayı bakımından hatırı sayılır bir çoğunlukta oldukları ifade edilebilir. Devlet Planlama Örgütü'nce, 2011 yılında yapılan son nüfus sayımına göre sürekli ikamet eden; toplam nüfus 286.255 kişi, hem T.C. hem KKTC vatandaşı olan nüfus 38.085 kişi ve sadece T.C. vatandaşı olan nüfus 80.550 kişi olarak tespit edilmiştir. Buna göre, KKTC nüfusunun, %13,30'luk kısmını, hem T.C. hem de KKTC vatandaşı bireyler oluştururken; %28,13'lük önemli bir kısmını ise, sadece T.C. vatandaşı olan bireyler oluşturmaktadır; diğer bir rakamsal sonuçla, KKTC nüfusunun neredeyse yarısına denk gelen %41,43'lük önemli bir oranda birey, T.C. vatandaşlığı taşımaktadır (Dolunay & Keçeci, 2017). Göç mesafesinin yakın olması ve aynı dilin konuşuluyor olunmasının Türkiye'den gelen göçmenlerin Kıbrıs'ı tercih etmelerine katkıda bulunmaktadır. Stoufer (1940)'e göre; göç edilecek mesafe göçmenlik olgusunda önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Çağlayan, 2006). Düşük gelir, düşük hayat standardı gibi etmenler göç sebeplerinin başında gelmektedir (Castles & Miller, 1998, s.20–21).

Türkiye'den göç edenler üç farklı kategori altında ele alınmaktadır. İlk grubu, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtında görev alarak adaya yerleşme hakkı verilmiş bireyler ve aileleri oluşturmaktadır. İkinci grubu, Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında söz konusu olan nüfus boşluğunu gidermek adına, kontrollü olarak gelmiş (getirilmiş) göçmenler oluşturmaktadır. Bunlar, vatandaşlık almış ve Kuzey Kıbrıs Türk kültürüne entegre olmuş, uyum sağlamışlardır. Üçüncü grup ise, daha çok ekonomik nedenlerle göç ederek, adaya yerleşen bireylerden oluşmaktadır (Şahin, Şahin & Öztürk, 2013, s.617). Özellikle bu grubun entegrasyon süreci tamamlanmamış olup zaman zaman uyum yönünden sıkıntılar yaşayabilmektedirler. Örneğin bu bireyler kültürel ve eğitimsel açıdan yerel halktan farklıdırlar ve bu durum bir takım uyum problemleri yaşamalarına sebep olabilmektedir (Dolunay & Keçeci, 2017).

Surlarıçi Bölgesi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başkenti olan Lefkoşa'nın merkezinde yer alan bir bölgedir. Bu bölge uzun yıllardan beri yatırım yapılmamış, yaşam şartları diğer bölgelere göre oldukça yetersiz, yerel halkın yaşamayı tercih etmediği bir bölge konumundadır. Bölge, daha çok Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a çalışmak amacı ile gelen düşük gelir grubundan göçmenlerin, yaşamakta olduğu bir bölge haline gelmiştir (Dolunay & Keçeci, 2017).

Göçmen Anneler ve Çocuklar

Mevcut literature göre göç çoğu zaman yaşam standartlarını iyileştirmek algısını oluşturmakla birlikte anneleri daha zor bir süreç bekleyebilmektedir (Boyd & Grieco, 2003; Ehrenreich & Hochschild, 2002; Lutz, 2010). Kadınların ekonomik imkanlara, kendilerini geliştirmeye yönelik kaynaklara sınırlı erişimi, fiziksel ve psikolojik davranış ve tutumlar, küçük yaşta çocukların anneye olan bağımlılığı gibi durumlar kadınların durumunu farklı bir statüye sokmaktadır (Coşkun, 2017). Kadın göçmenlerle ilgili sağlam veriler olmamakla birlikte, daha çok ev içi hizmetler, eğlence ve turizm sektöründe çalıştıkları (Dedeoğlu, 2012) ifade

edilebilir. Göçün kadınlar için maddi imkanlara erişimin daha güç olması ve çocuk bakımı gibi sorumluluklar dolayısıyla kendini geliştirmeye yönelik imkanların daha dışında kalma durumlarını ortaya çıkardığı ifade edilebilir. Göç kadınlar için ciddi anlamda zorlu bir süreç anlamını taşımaktadır (Boyd & Grieco, 2003; Kofman, Phizacklea, Raghuram & Sales, 2000; Ehrenreich ve Hochschild, 2002; Lutz, 2010). Çoğu kez, aile göçü şeklinde gerçekleşen göç, çocukların da göçe katılması sonucunu doğurmaktadır fakat bu durum çocukların eğitimine de etki etmekte, anne olan kadınların durumunu zorlaştırmaktadır (Dedeoğlu, 2012). Göçmen ailelerin hayatını en yakından etkileyen alan eğitim gibi görünmektedir (Dedeoğlu, 2012). Çocuğun yaşı ne kadar küçükse anneye olan bağımlılığı da o oranda artmaktadır.

Özellikle 0-6 yaş dönemi, toplumsal uyum ve değerlere ilişkin bilgilerin temelini atıldığı ilk dönemdir. Topluma ilişkin değerler, pek çok kaynaktan beslenerek gelişmektedir. Çocuklar, bu bilgileri yaşamları boyunca öğrenmektedirler ancak ilk bilgiler erken dönemde kazanılmaya başlanmaktadır (Balat & Dağal, 2006).Yapılan bilimsel araştırmalar, insan yaşamının bu ilk yıllarının bireysel ve toplumsal açıdan çok önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Dinç, 2002). Annenin eğitim durumu, kendini geliştirmeye açık olması, çocuklarının ihtiyaçları konusunda bilinçli olması gibi faktörler çocukların iyi yetişmesi açısından önem teşkil etmektedir. Eğitimden beklenen, bireylere bilgi ve beceri kazandırmaktan öte, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek, hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilecek, çevresinde istenen değişiklikleri yapabilecek bireyler yetiştirmektir (Ada & Ünal, 2000). Bu da ancak toplumda yer alan tüm bireylerin mevcut durumuna ve ihtiyaçlarına ilişkin bilgiler edinilmesi ve buna yönelik gerekliliklerin hayata geçirilmesiyle mümkün olabilecektir. Göçün çağımızın gerçeği olduğu olgusundan yola çıkılacak olursa, toplum içinde yaşayan göçmen ailelere yönelik yapılacak durum tespit çalışmalarının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Yapılan literatür taraması sonucunda, gerek küçük çocukları olan göçmen anneler, gerek Türkiye'den Kıbrıs'a göç eden üçüncü grup göçmen aileler, gerek Türkiye'den Kıbrıs'a göç eden ve Surlariçi Bölgesinde yaşayan göçmen anneler konusunda yapılmış olan çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Oysa bu kapsamda yapılacak bir durum tespit çalışmasının hem göçmenler, hem de yerel halk açısından önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. Tüm bu bilgiler ışığı altında, bu çalışma Kuzey Kıbrıs'ta Lefkoşa'nın Surlariçi Bölgesi'nde yaşayan 3. Grup Türkiye Cumhuriyeti kökenli 0-6 yaş çocuğu olan göçmen anneler ve çocuklarına yönelik bir durum tespit çalışması gerçekleştirilmesi amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs'ta Lefkoşa'nın Surlariçi Bölgesi'nde yaşayan 3. Grup Türkiye Cumhuriyeti kökenli 0-6 yaş çocuğu olan göçmen annelere yönelik bir durum çalışmasıdır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan nitel çalışma desendir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Durum çalışması araştırması, gerçek yaşamın güncel bağlam ya da ortamın içindeki durumun araştırılmasını gerektirmektedir (Yin, 2009). Stake (2005) durum çalışması araştırmasının ne çalışacağına ilişkin bir seçim olduğunu belirtmektedir (Akt. Creswell, 2016). Durum çalışması araştırması araştırmacının durum ya da durumlar hakkında mülakatlar, gözlemler vb. yoluyla bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu bir yaklaşımdır (Creswell, 2016). Bu çalışmada da göçmen annelere yönelik bir durum betimlemesi söz konusudur. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, çözümlemeler durum çalışması deseni ile yapılmıştır.

Çalışma Grubu: Çalışma Lefkoşa Surlariçi bölgesinde yaşayan 30 göçmen anne ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubuna ulaşılırken Kartopu Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örneklemede öncelikle evrene ait birimlerden birisi ile temas kurulur. Temas kurulan birimin yardımıyla ikinci birime, ikinci birimin yardımıyla üçüncü birime gidilir. Bu şekilde, sanki bir kartopunun büyümesi gibi örneklem büyüklüğü genişler (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004, s.45). Burada da ilk önce bir anne ile görüşme yapılmış,

daha sonra görüşme yapılan annenin referansı yoluyla, ya da onu tanıyan diğer bir arkadaşının da çalışmaya katılmaya gönüllü olarak katılması yoluyla diğer annelere de ulaşılmıştır. Çalışma grubunda yer alan annelerin 16'sı Hatay'dan, 7'si Mardin'den, 3'ü Adana'dan, 3'ü Mersin'den, 1' ise Urfa'dan göç ederek Kıbrıs'a yerleşmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan bu annelere etnik kökenleri sorulduğunda, 17'si etnik kökenini Arap, 8'i Kürt, 2'si Türk, 2'si Kürt-Arap, 1'i ise Arap-Türk olarak ifade etmiştir. Aile içinde konuşulan dilin ne olduğuna ilişkin olarak, 16 anne Türkçe, 9 anne Arapça, 5 anne Kürtçe konuştuklarını belirtmiştir. Bununla birlikte tüm anneler Türkçe konuşulan bir ortamda konuşulduğunu anlayabilecek ve kendilerini ifade edebilecek kadar iyi Türkçe konuşabilmektedir. Annelerin sahip olduğu çocuk sayısı incelendiğinde, 3 annenin 1 çocuğu, 8 annenin 2 çocuğu, 5 annenin 3 çocuğu, 10 annenin 4 çocuğu, 1 annenin 5 çocuğu, 1 annenin 6 çocuğu, 2 annenin ise 7 veya daha fazla sayıda çocuğu olduğu görülmektedir. 28 anne eşi ile bir arada iken, 2 anne bir arada olmadığını belirtmiştir (Bu annelerden biri boşanmış, bir diğeri ise eşini kaybetmiştir).

Tablo 1: Göçmen Annelerin Memleketleri, Etnik Kökenleri, Dilleri, Sahip Oldukları Çocuk Sayısı ve Eşleri ile Bir Arada Olma Durumuna İlişkin Bilgiler

Göçmen Annelerin Özellikleri		f
Memleketleri	Mardin	7
	Hatay	16
	Adana	3
	Urfa	1
	Mersin	3
Etnik Kökenleri	Arap	17
	Türk	2
	Kürt	8
	Kürt-Arap	2
	Arap-Türk	1
Aile İçerisinde Konuşulan Dil	Arapça	9
	Türkçe	16
	Kürtçe	5
Çocuk Sayısı	1	3
	2	8
	3	5
	4	10
	5	1
	6	1
	7 ve üzeri	2
Annelerin Eşleriyle Bir Arada Olma Durumu	Bir Arada	28
	Bir Arada Değil	2
Toplam		30

Verilerin Toplanması ve Analizi: Araştırmada veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Sorulacak olan sorular araştırmacılar tarafından taslak olarak hazırlanarak bir soru formu oluşturulmuş ve bu sorular için beş alan uzmanından görüş alınmış, önerilere göre düzenlenen form 3 anneye pilot olarak uygulanmış, gelen dönütler doğrultusunda da gerekli düzeltmeler yapılarak form son şeklini almıştır. Formun geçerliği uzman görüşüne başvurularak sağlanmıştır. Daha sonra bu formda yer alan sorular göçmen annelerle gerçekleştirilen yüz yüze görüşme yoluyla annelere sorulmuştur. Sorular şunlardır: "Memleketiniz nedir? Etnik kökeniniz nedir? Aile içerisinde konuştuğunuz dil nedir? Aileniz bir arada mı?"

Kaç çocuğunuz var? Mesleğiniz nedir? Eşinizin mesleği nedir? Çocuklarınız hangi okullara gidiyor? Kendi memleketiniz ve Kıbrıs arasında kültür farkı var mı? Neden göç ettiniz? Neden bu bölgede oturuyorsunuz? Bulduğunuz çevre çocuklar için uygun mu? Kendinizle /çocuğunuzla ilgili yaşadığınız problem var mı? Kendinizle ilgili plan ve hayalleriniz var mı? Çocuklarınızın ihtiyaçlarını yeterince karşılayabiliyor musunuz? Çocuklarınızın ihtiyaçlarını karşılayamadığınız zaman çocuklarınız ne yapar? Çocuklarınız sizi kızdırdığında ne yaparsınız? Bu işe yarıyor mu? Çocuklarınızla boş zamanlarınızda neler yaparsınız? Sosyal hayatta aktif misiniz? Belediyenin çocuklar için neler yapmasını istersiniz? Sizin için bir kurs açılrsa gider miydiniz?”. Her bir anne ile yapılan görüşme yaklaşık olarak bir saat sürmüştür. Araştırmaya katılan annelerin sorulan sorulara ilişkin açıklama ve ifadeleri nitel veri analiz çeşitlerinden içerik analizine tabi tutulmuş çıkan sonuçlara göre kodlama yapılarak tablolaştırılmıştır. İçerik analizi, insanların söyledikleri ve yazdıklarının açık talimatlara göre kodlanarak sayısallaştırma sürecidir (Balci, 2009). İçerik analizi çerçevesinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaya dayalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

BULGULAR

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs'ta Lefkoşa Surları Bölgesi'nde yaşayan 3. Grup Türkiye Cumhuriyeti kökenli 0-6 yaş çocuğu olan göçmen anneler ve çocuklarına yönelik bir durum çalışması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, göçmen annelerin sorulan sorulara verdikleri cevaplar analiz edilerek tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2: Anne ve Babaların Mesleklerine İlişkin Dağılım

Anne ve Babaların Meslekleri		f
Anneler	Ev Hanımı	24
	Temizlik Elemanı	3
	Çocuk Bakıcısı	3
	TOPLAM	30
Babalar	İnşaat İşçisi	7
	Şoför	6
	Garson	3
	Aşçı	1
	Kuaför	1
	Esnaf	4
	Boyacı	3
	Camcı/Kaportacı	2
	Seyyar Satıcı	1
	Çalışmıyor	1
	Vefat Etti	1
	TOPLAM	30

Göçmen annelerin meslekleri incelendiğinde, 24 annenin ev hanımı olduğu, 3 annenin evlere temizliğe gittiği, 3 annenin ise çocuk bakıcısı olduğu görülmektedir. Göçmen babaların meslekleri incelendiğinde ise; 7 babanın inşaat işçisi, 6 babanın şoför, 3 babanın garson, 1 babanın aşçı, 1 babanın kuaför, 4 babanın esnaf (bakkal, tuhafiyeci vb), 3 babanın boyacı, 2 babanın camcı veya kaportacı, 1 babanın seyyar satıcı olduğu, 1 babanın çalışmadığı, 1 babanın ise vefat etmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Göçmen Annelerin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Eğitim Gördükleri Okullara İlişkin Dağılım

Okullar	f
Arabahmet İlköğretim Okulu	14
Atatürk İlköğretim Okulu	9
Çağlayan İlköğretim Okulu	1
Okula Gitmiyor	6
TOPLAM	30

Tablo 3 incelendiğinde, 14 çocuğun Arabahmet İlköğretim Okulu'nda, 9 çocuğun Atatürk İlköğretim Okulu'nda, 1 çocuğun Çağlayan İlköğretim Okulu'nda eğitim gördüğü, 6 çocuğun ise herhangi bir eğitim kurumuna devam etmedikleri görülmektedir.

Tablo 4: Ailenin Göç Etme Nedenlerine ve Surlarıçi Bölgesinde Oturma Gerekçelerine İlişkin Dağılım

Yanıtlar	f	
Göç Etme Nedenleri	Maddiyat	25
	Eşin ailesinin Kıbrıs'ta olması	3
	Kıbrıs'ın ortamının rahat olması	1
	Gezmeye gelip beğenmiş olması	1
	TOPLAM	30
Surlarıçi Bölgesi'nde Oturma Nedenleri	Maddiyat	17
	Eşin işinin yakın olması	4
	Eş-dostun oturuyor olması	3
	Akrabaların oturuyor olması	3
	İlk önce buraya taşındıkları için	3
	TOPLAM	30

Tablo 4 incelendiğinde, 25 annenin maddiyat, 3 annenin eşin ailesinin Kıbrıs'ta olması, 1 annenin Kıbrıs'ın ortamının rahat olması ve 1 annenin ise gezmeye gelip beğenmiş olması nedeniyle Kuzey Kıbrıs'a göç ettiğini belirttiği görülmektedir. Surlarıçi Bölgesi'nde oturma nedenleri incelendiğinde; 17 ailenin maddiyat, 4 ailenin eşin işinin yakın olması, 3 ailenin yakın çevresinin bu bölgede oturuyor olması, 3 ailenin akrabalarının bölgede oturuyor olması, 3 ailenin ise geldiklerinden beridir bu bölgede oturdukları için burada kalmayı tercih etmesi nedeniyle Surlarıçi Bölgesi'nde oturdukları görülmektedir.

Tablo 5: Göçmen Annelerin Surlarıçi Bölgesinin Çocukları Açısından Uygun Bir Ortam Olup Olmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Uygundur	9
Uygun Değildir	21
TOPLAM	30

Tablo 5 incelendiğinde; 21 annenin bölgeyi çocukları açısından uygun bir ortam olarak görmediği, 9 annenin ise uygun bir ortam olarak gördüğü görülmektedir. Bölgenin çocukları için uygun olmadığını düşünen annelerin açıklamaları aşağıdaki gibidir:

- Burası güvenilir bir yer değil.
- Burada uyuşturucu içiyorlar.
- Burada tiner içenler var.
- Burası tineri dolu.
- Ortalıkta çok fazla araba var
- Arabalar her tarafta, çocuklara zarar gelebilir.
- Çevre düzeni yok.
- Her yer bakım istiyor.
- Çöpler var ortalarda.

Bölgenin çocuklar için uygun bir yer olmadığını düşünen anneler güvenilir bir yer olmaması, uyuşturucu/ tiner gibi kötü alışkanlıkların olması, çok fazla araba olması, çevre düzeninin kötü olması gerekçelerini dile getirmişlerdir. Bölgenin uygun olduğunu düşünen anneler ise; burada yaşayan herkesin Türkiye'den göç etmiş olması, akrabaların burada olması gerekçelerini dile getirmişlerdir. Bölgenin uygun bir yer olduğunu düşünen annelerin yanıtları ise aşağıdaki gibidir:

- Burada bizim akrabalarımız var.
- Halamın oğlu da burada.
- Görümceler, kaynım, annemler de burda yaşıyor.
- Herkes bizim gibi göçmen, aynı ülkeden gelmişiz.

-Buradakiler de bizim gibi daha çok Türkiye'den göç etmiş.

-Hemşehrilerimiz çok.

Tablo 6: Göçmen Annelerin Göç Ettikleri Yer ile Kıbrıs Arasında Kültür Farkı Olup Olmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Vardır	24
Yoktur	6
TOPLAM	30

Tablo 6 incelendiğinde; 24 annenin kültür farkı olduğunu, 6 annenin ise olmadığını söylediği görülmektedir. Kültür farkı var diyen annelerin açıklamaları ise aşağıdaki gibidir:

-Kıbrıs daha rahat bir yer, daha rahat hareket ediyoruz (5 anne)

-Buradaki insanlar daha anlayışlı (1 anne)

-Konuşma şekilleri bizden farklı (4 anne)

-Benim memleketim daha güzel (5 anne)

-Dışlanıyoruz (2 anne)

-Buradakilerin giyim tarzı açık ve rahatsız edici (2 anne)

-Ulaşım kötü (2 anne)

-Şerit farklı (1 anne)

-Suyu kötü (1 anne)

-Buradakiler samimiyetsiz (1 anne)

Tablo 7: Göçmen Annelerin Kendileriyle ve Çocuklarıyla İlgili Problemleri Olup Olmadığına ve Kendileriyle İlgili Hayalleri Olup Olmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f	
Annelerin kendileriyle ve çocuklarıyla ilgili problemleri olup olmadığı	Var	5
	Yok	25
	TOPLAM	30
Annelerin kendileriyle	Var	15

ilgili hayalleri ve planları olup olmadığı	Yok	15
	TOPLAM	30

Göçmen Annelerin Kendileriyle ve Çocuklarıyla İlgili Problemleri Olup Olmadığına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 25 annenin problemi olmadığını, 5 annenin ise problemi olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Problemi olduğunu söyleyen annelerin 4 tanesi maddi kaygıları olmasını, 1 tanesi ise çocuğunun hasta olmasını probleminin nedeni olarak belirtmiştir. Annelerin kendileriyle ilgili bir hayalleri ve planları olup olmadığı sorulduğunda; 15 annenin hayallerinin olduğunu, 15 annenin ise hayallerinin olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Hayalleri olduğunu söyleyen annelerden 5 tanesi ev istediğini, 4 tanesi bölgeden taşınmak istediğini, 5 tanesi sadece çocuklarını düşündüğünü (eğitim, meslek sahibi olmaları vb), 1 tanesi ise Kıbrıs'tan gitmek istediğini belirtmiştir. Hayallerinin olmadığını söyleyen annelerden 13 tanesi eskiden ya da bekarken hayalleri olduğunu ama artık olmadığını, 2 tanesi ise çocukları olduktan sonra kendileriyle ilgili hayal kurmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8: Göçmen Annelerin Çocuklarının İhtiyaçlarını Yeterince Karşılıyıp Karşılıyamadığına ve İhtiyaçları Karşılanmadığı Zaman Çocukların Vermiş Oldukları Tepkilerin Neler Olduğuna İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar		f
Çocukların ihtiyaçlarının yeterince karşılanıp karşılanmadığı	Karşılıyoruz	21
	Gücümüz yettiği Kadar	9
	TOPLAM	30
İhtiyaçları karşılanamadığı zaman çocukların tepkileri	Anlayışla karşılarlar	20
	Taşkınlık yaparlar	10
	TOPLAM	30

Göçmen Annelerin Çocuklarının İhtiyaçlarını Yeterince Karşılıyıp Karşılıyamadığına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 21 annenin karşıladığını, 9 annenin ise gücü yettiği kadar karşıladığını söylediği görülmektedir. Çocukların ihtiyaçları karşılanmadığı zaman vermiş oldukları tepkilerin neler olduğuna ilişkin yanıtlar incelendiğinde, 20 annenin çocuklarının anlayışla karşıladığını, 10 annenin ise taşkınlık yaptığını söylediği görülmektedir.

Tablo 9: Göçmen Annelerin Çocuklarına Kızdıkları Zaman Sergilemiş Oldukları Davranışların Neler Olduğuna ve Bu Davranışların İşe Yarayıp Yaramadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar		f
Annelerin Çocuklarına Kızdıkları Zaman Vermiş Oldukları Tepkiler	Bağırırım	10
	Döverim	4
	Hem döverim, hem kızarım	5
	Ceza veririm	4
	Tehdit ederim	1
	Ağlarım	2
	Sabırla beklerim	1
	Allah'tan sabır dilerim	1
	Parmağımı ısırırım	1
	Gülerim	1
	TOPLAM	30
Bu Tepkilerin İşe Yarayıp Yaramadığına	İşe yarar	18
	Bazen işe yarar	3
	İşe yaramaz	8
	Bilmiyorum	1
	TOPLAM	30

Göçmen annelerin çocuklarına kızdıkları zaman sergilemiş oldukları davranışların neler olduğuna ilişkin yanıtları incelendiğinde; 10 annenin bağırdığını, 4 annenin dövdüğünü, 5 annenin hem dövdüğünü hem kızdığını, 4 annenin ceza verdiğini, 1 annenin tehdit ettiğini, 2 annenin ağladığını, 1 annenin sabırla beklediğini, 1 annenin Allah'tan sabır dilediğini, 1 annenin parmağını ısırıldığını, 1 annenin ise güldüğünü ifade ettiği görülmektedir. Annelerin bu tepkilerin işe yarayıp yaramadığına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 18 annenin işe yaradığını (çocukların sonuçta özür diledikleri ya da korktukları için işe yaradığını düşündüklerini belirtmişlerdir), 3 annenin bazen işe yaradığını, 8 annenin işe yaramadığını söylediği, 1 annenin ise bilmediğini ifade ettiği görülmektedir.

Annelerin kızmış olduklarında sergilemiş oldukları davranışların neler olduğuna ilişkin bazı yanıtlar şunlardır:

-Dayak atarım, dayak cennetten çıkmadır.

-İki tane vururum, korkar bir daha yapmaz o zaman.

-Döverim.

-Döverim ama yüzüne vurmam.

-Bağırırım.

- Biraz sesim yükselir tabii.
- Sinirlenince bağırır insan.
- Kızarım.
- Kızır bağırırım.
- Bunlar bağırmanınca laf anlamaz ki!
- Hem dayak yer, hem de bağırırım.
- Döverken bağırır da insan.
- Sabırla beklerim, sinirlerim yatıştır.
- Allahtan sabır dilerim, çocuk işi zor iş.

Tablo 10: Göçmen Annelerin Çocuklarıyla Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiğine İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Temel ihtiyaçlarını karşılarım	9
Oyun oynarım	5
Televizyon izleriz	4
Misafirlğe götürürüm	4
Parka götürürüm	2
Pikniğe götürürüm	2
Boyama yaptırırım	1
Vakit geçiremiyorum	3
TOPLAM	30

Annelerin çocuklarıyla boş zamanlarını nasıl değerlendirdiği incelendiğinde; 9 annenin temel ihtiyaçlarını karşıladığı (banyo yaptırdığı vb),5 annenin oyun oynadığı, 4 annenin çocukla birlikte televizyon izlediği, 4 annenin misafirlğe götürdüğü, 2 annenin parka götürdüğü, 2 annenin pikniğe götürdüğü, 1 annenin boyama yaptırdığı , 3 annenin ise çocuğuyla birlikte vakit geçiremediğini (nasıl vakit geçireceğini bilemediğini/çocukla birlikte bir şey yapmadıklarını/ çocuğuyla zaman geçirmeye zaman bulamadığını) söylediği görülmektedir.

Tablo 11: Göçmen Annelerin Sosyal Yaşamda Aktif Olma Durumlarına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Aktifiz	16
Aktif Değiliz	10

	Bazen Aktifiz	4
	TOPLAM	30

Tablo 11 incelendiğinde; 16 annenin sosyal yaşamda aktif olduğunu, 10 annenin aktif olmadığını, 4 annenin bazen aktif olduğunu söylediği görülmektedir. Sosyal yaşamda aktif olduğunu söyleyen annelerin neler yaptıklarına ilişkin açıklamaları aşağıdadır:

-Akraba ziyareti yaparız (6 anne)

-Misafirliğe gideriz (7 anne)

-Pikniğe gideriz (1 anne)

-Parka gideriz (1 anne)

-Babamız dışarı çıkarsa çıkarız (1 anne),

Tablo 12: Göçmen Annelerin Belediyeden Çocukları İçin İstedikleri Faaliyetlere İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Park yapılsın	16
Sokaklar daha temiz olsun	5
Kurs açılsın	4
Maddi yardım yapılsın	2
Bilmiyorum	2
Bir şey istemiyorum	1
TOPLAM	30

Annelerin belediyeden çocukları için istedikleri faaliyetlere ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; 16 annenin park yapılmasını, 5 annenin sokakların daha temiz olmasını, 4 annenin kurs açılmasını, 2 annenin maddi yardım yapılmasını istediği, 1 annenin bir şey istemediğini söylediği, 2 annenin ise “bilmiyorum” yanıtını verdiği görülmektedir.

Tablo 13: Göçmen Annelerin Kendilerine Yönelik Bir Kurs Açılması Durumunda Bu Kursu Katılıp Katılmayacaklarına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Yanıtlar	f
Katılıyorum	13
Belki katılıyorum	8
Katılmam	9
TOPLAM	30

Tablo 13 incelendiğinde; 13 annenin kursa katılacağı, 11 annenin belki katılacağı, 6 annenin ise katılmayacağı yanıtını verdiği görülmektedir. “Belki giderim” diyen 1 anne yemekle ilgili olursa kursa katılacağını, 1 anne çocuk sağlığı ile ilgili olursa kursa katılacağını, 1 anne açık öğretim kursu olursa katılacağını, diğerleri ise vakitleri olursa katılacaklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte 1 kişi geçen yıl çocuk sağlığı konusunda kurs düzenlendiğini fakat kimsenin katılmadığını ifade etmiştir. Kursa katılmayacağını belirten annelerden 4’ü zamanı olmadığı için katılmayacağını ifade etmiş, 3’ü katılmak istemediğini söylemiş, 2 anne ise “evde iyiyim” diye gerekçe bildirmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma Kuzey Kıbrıs’ta Lefkoşa Surlarıçi Bölgesi’nde yaşayan 3. Grup Türkiye Cumhuriyeti kökenli 0-6 yaş çocuğu olan göçmen annelerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında göçmen annelere yönelik genel bilgiler incelendiğinde, annelerin daha çok Hatay ve Mardin’den göç ettiği, büyük çoğunluğunun Arap kökenli (17), bir kısmının Kürt kökenli(8), çok azının ise Türk kökenli (2) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte aile içerisinde konuşulan dil yoğunlukla Türkçe’dir (16 anne), bunu Arapça (9) ve Kürtçe (5) izlemektedir. Ailede çocuk sayısının fazla olduğu ifade edilebilir. 14 anne dört ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir. 28 annenin eşiyile birlikte yaşadığı görülmektedir. Annelerin meslekleri incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun ev hanımı olduğu (24 anne) diğerlerinin ise temizlik ve çocuk bakıcılığı alanında çalıştığı görülmektedir. Babalar ise çoğunlukla inşaat işçisi, şoför, garson, boyacı vb. olarak çalışmaktadırlar. Dolunay ve Keçeci (2017) Surlarıçi’nde ikamet eden ve Türk vatandaşı olan göçmenlerin düşük gelirli işçi sınıfı, eğitim düzeyi yüksek olmayan ve yaşam standartları düşük kişilerden oluştuğunu belirtmektedir. Araştırmalar, özellikle 1980’lerden itibaren göçmen kadın işgücüne olan talebin ev hizmetleri, bakım, el emeğine dayalı üretim gibi alanlardan geldiğini ortaya koymaktadır (Kofman vd., 2000; Lutz,2010). Göçmen kadınlar işgücü piyasasında göçmen olmayanlara ve erkeklere göre daha düşük istihdam oranlarına sahiptirler (Akalin, 2014). Göçmen annelerde ekonomik kaynaklara sınırlı erişim ve çocukların bakımı gibi sorumlulukların devreye girmesi söz konusu olabilmektedir (Ehrenreich & Hochschild, 2002). Araştırma bulguları yukarıda ifade edilenlerle paralellik göstermektedir.

Çocukların devam ettiği okullar incelendiğinde, 1 çocuk dışında hepsinin daha çok göçmen ailelerin çocuklarının yoğun olarak bulunduğu Arap Ahmet ve Atatürk ilköğretim Okulu olmak üzere iki ilkökula devam ettiği, 6 çocuğun ise bu okullara gidecek yaşa gelmedikleri gerekçesiyle okula gitmedikleri görülmektedir. Kıbrıs’ta kalan göçmen ailelerin çocukları genellikle Arap Ahmet ilköğretim okulu, Atatürk ve Demokrasi ilköğretim okullarına devam etmektedirler (Yavuz, 2013).Bu durum göçmen çocukların daha çok kendileri gibi olan diğer göçmen çocuklarla birlikte eğitim gördüklerine, göçmen olmayan diğer çocuklarla bir arada bulunamadıklarına işaret etmektedir.

Göç etme nedenleri incelendiğinde bunun çoğunlukla maddiyat kaynaklı olduğu göze çarpmaktadır. Surlarıçi Bölgesi’ni tercih nedenleri incelendiğinde ise, maddi sıkıntılar ve çevrelerinin buraya yerleşmiş olması gerekçelerinin ön planda olduğu görülmektedir. Annelerin çoğu bu bölgeyi çocukları için uygun bir ortam olarak görmezken (21 anne), 9 anne uygun bir ortam olarak gördüğünü belirtmektedir. Bölgenin çocukları için uygun olmadığını düşünen anneler; güvenilir bir yer olmaması, uyuşturucu/ tiner gibi kötü alışkanlıkların olması, çok fazla araba olması, çevre düzeninin kötü olması gerekçelerini dile getirmişlerdir. Bölgenin uygun olduğunu düşünen anneler ise; burada yaşayan herkesin Türkiye’den göç etmiş olması, akrabaların burada olması gerekçelerini dile getirmişlerdir. Bireyler ekonomik beklentilerden hareketle aileleriyle daha güvenli yaşam alanları bulmak için buldukları ülkelerden göç etmektedirler. (Özyakışır, 2017). Diğer bir ifadeyle, insanlar yaşamlarını daha uygun koşullarda sürdürmek için göç edebilmektedirler (Castles & Miller, 1998; Ünal, 2014). Stoufer (1940)’e göre; göç edilecek mesafe göçmenlik olgusunda

önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Akt: Çağlayan, 2006). Türkiye’den gelenlerin çoğu çalışmak ve hane fertlerinin birine bağlı göç nedeni ile KKTC’ye gelmektedir (KKTC Başbakanlık DPÖ, 2009). Bölgede ikamet eden göçmenlerin, düşük gelir grubu işçilerden oluşması; ilgili bireylerin, düşük gelirleri nedeni ile yaşamlarını sürdürmekte olduğu evlerin koşullarının dahi, asgari yaşam standartlarının altında olması, ilgili bireylerin ve ailelerinin, sağlıklı bir yaşam sürdürememesine yol açmaktadır (Dolunay & Keçeci, 2017). Göçmenler düşük gelir düzeyine paralel olarak genelde konut maliyetlerinin düşük olduğu yerleri tercih etmektedirler. Özellikle göçmenlerin eşit olmayan koşullarda yaşadıkları deneyimler, kendilerine yönelik farklı olma algıları algıları onların kendi içlerine kapanmalarına, ağırlıklı olarak kendi kültürel değerlerini yaşadıkları bir gettolaşma eğilimine yöneltmektedir (Tunç, 2013).

Göçmen annelerin göç ettikleri yer ile Kıbrıs arasında kültür farkı olup olmadığına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 24 anne fark olduğunu, 6 anne ise fark olmadığını belirtmiştir. Kültür farkı olduğunu düşünen 6 anne Kıbrıs’ta daha rahat hareket ettiğine, buradaki insanların daha anlayışlı olduğuna yönelik olumlu yönde görüşler belirtirken, 18 anne konuşma şeklinin farklı olması, kendi memleketinin daha güzel olması, dışlanma gibi gerekçeler öne sürmüştür. Göç ile birlikte dışlanmış hissetme, ne yapacağını bilememe gibi bir takım sıkıntılar söz konusu olabilmektedir. İyi planlama ve organizasyon olmaması sonucunda göç bir takım problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Göçle birlikte, farklı kültürlere, geleneklere, siyasi anlayışlara sahip insanların karıştığı yeni ve heterojen bir kimlik ortaya çıkmaktadır. Bu durum sosyal dışlanma kavramını karşımıza çıkarabilmektedir (Lister, 2004, s.75). Avrupa Birliği sosyal dışlanmayı; bireylerin ya da grupların yaşadıkları toplumlara tam olarak ya da kısmi olarak entegrasyonunu engelleyen süreçler olarak tanımlamaktadır (Dedeoğlu, 2012). Sosyal dışlanma içinde ele alınan gruplar arasında göçmenler önemli bir yer tutmaktadır (Dedeoğlu, 2012). Türkiye’den Kıbrıs’a göç etmiş olan bireylerin bir kısmı kültürel, ekonomik yaşantı, ahlaki ve dini değerlerin algılanması, gelenek ve görenekler yönünden bir takım farklılıklar yaşamakta ve bu durum güçlük yaşamalarına neden olabilmektedir (Keser, 2006). Surlarıçi bölgesinde ikamet eden göçmenler denildiği zaman, ilk olarak “kültürel farklılıklar” aklı gelmektedir. Şöyle ki, özellikle dış göç olgusu, genellikle göç edilen yerin kültürü ile bağlantılar olsa bile, tamamen aynı olmayan bir başka kültürden gelişi de beraberinde getirmektedir. Bu durumun etkisi ile, göç edenler, kendilerini, kendi kültürlerinden farklı bir kültür yapısı içerisinde bulmaktadırlar (Bulut & Eraldemir, 2015, s.19)

Göçmen annelerin kendileriyle ve çocuklarıyla ilgili problemleri olup olmadığına ve kendileriyle ilgili hayalleri olup olmadığına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 25 annenin problemleri olmadığını, 5 annenin ise olduğunu söylediği görülmektedir. Problemi olduğunu söyleyen annelerin büyük bir çoğunluğu maddi kaygıları olduğunu dile getirmiştir. Göç hareketinin olduğu her faaliyette karşılaşılan ilk problem ekonomik sıkıntı ve kaygılar olarak karşımıza çıkmaktadır (Keser, 2016). Bu durum Dolunay ve Keçeci (2017)’nin Lefkoşa Surlarıçi bölgesinde yaşayan göçmenler ile ilgili çalışmalarında elde ettikleri bulgularla paralellik göstermektedir.

Annelerin kendileriyle ilgili bir hayalleri ve planları olup olmadığı sorulduğunda; 15 annenin hayallerinin olduğunu, 15 annenin ise hayallerinin olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Buradaki hayallerde yaşam standardını yükseltmeye yönelik (ev, taşınmak, çocukların meslek sahibi olmaları vb) hayallerin baskın olduğu ifade edilebilir. Yoksul aileler geleceğe yönelik plan yapamamaktadırlar (Şener & Ocağcı, 2014). Bunun yanı sıra, göç kadınlar için zorlu bir sürece işaret etmektedir: Boşanmanın neredeyse imkansız denecek kadar zor hale gelebilmesi, şiddet içeren baskıcı aile ilişkileri, ekonomik bağımlılık, fazla sayıdaki çocuk bakımının sorumluluğu, toplumun dışında kalarak kendini geliştirmeye yönelik planlardan uzak kalma gibi durumlar söz konusu olabilmektedir (Ehrenreich & Hochschild, 2002; Lutz, 2010). Bu bağlamda bazı göçmen annelerin hayallerinin temel ihtiyaçlara ve çocuklara yönelik gelecek kaygısına göre şekillendiği, bazı göçmen annelerinse hayattan ciddi bir beklenti içerisine girmedikleri düşünülebilir.

Göçmen annelerin çocuklarının ihtiyaçlarını yeterince karşılayıp karşılayamadığına yönelik yanıtları incelendiğinde çoğunlukla karşıladıklarını düşündükleri belirtilebilir. İhtiyaçları karşılanmadığı zaman çocukların vermiş oldukları tepkilerin neler olduğuna ilişkin yanıtlar incelendiğinde; 20 annenin çocukların bunu anlayışla karşıladığını, 10 annenin ise taşkınlık yaptığını söylediği görülmektedir. Yoksul ailelerde çocuklara yönelik sosyal harcamalar özellikle çocukların yaşları küçükken oldukça düşüktür (UNICEF, 2017). Bu durum, annelerin çocukların ihtiyaçlarını genelde karşıladıklarını düşüncelerine neden olmuş olabilir. Bunun yanı sıra, çocukların bu duruma alışmış olmaları ve çevresindekilerin de benzer durumda olmaları sebebiyle fazla bir talepte bulunmuyor olabilecekleri düşünülmektedir.

Göçmen annelerin çocuklarına kızdıkları zaman sergiledikleri davranışların neler olduğuna ilişkin yanıtları incelendiğinde annelerin büyük bir çoğunluğunun bağırma, dövme ve ceza vermeye (23 anne) yönelik tepkiler verdiği, çocuğa karşı açıklayıcı bir tutum içinde olmaya yönelik herhangi bir yanıt olmadığı görülmektedir. Bu davranışlarının işe yarayıp yaramadığına yönelik görüşleri incelendiğinde, annelerin yarısından fazlasının (18) işe yaradığını düşündüğü ortaya çıkmaktadır. Bu anneler çocukların sonuçta özür diledikleri ya da korktukları için bu davranışlarının işe yaradığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durum annelerin çocuklarına yönelik olarak davranışlarında bilinçli olmadıklarını, çocukların o an davranıştan vaz geçmesinin, sözel olarak özür dilemesinin ya da korkmasının anneler için tatmin edici bir sonuç olabileceğini düşündürmektedir. Yoksul ebeveynler çocuklarını yönlendirebilecek donanıma sahip değildirler. Şiddete kolayca başvurabilmektedirler (UNICEF, 2017). Sosyal yardım anlamında yeterli destek alamayan, barınma imkanları elverişsiz, yetersiz çevre koşulları altında yaşayan, şiddetin yakın çevrede gerektiği kadar yadırganmadığı ailelerde fiziksel şiddet türü unsurlar görülebilmektedir (Seyyar, 1999). Gelir düzeyi düştükçe fiziksel, sözel şiddet, ceza verme gibi tutumların oranları da artmaktadır (Dallar Bilge, Taşar, Kılınçoğlu, Özmen & Tıraş, 2013).

Göçmen annelerin çocuklarıyla boş zamanlarını nasıl değerlendirdiğine ilişkin yanıtları incelendiğinde; banyo yaptırmak, yemek yedirmek gibi temel ihtiyaçların karşılanmasına, televizyon izleme, misafirlğe götürme gibi cevapların (17 anne) ön planda olduğu, 3 annenin nasıl vakit geçireceğini bilemediği ve çocuğuyla birlikte vakit geçiremediğini söylediği görülmektedir. Bununla birlikte 5 anne oyun oynarız, 2 anne ise parka götürürüm yanıtlarını vermiştir ancak bu anneler 1 ya da 2 çocuğu olan ve genç yaşta olan annelerdir. Başta toplumun daha yoksul, daha az eğitilmiş kesimlerinden olan pek çok ebeveyn genel olarak iyi çocuk yetiştirmenin ne anlama geldiği konusunda yetersiz ya da yanlış bilgilere sahip olabilmektedirler. Bu ebeveynler çocuklarını yönlendirebilecek donanıma sahip değildirler (UNICEF, 2017). Eğitim ve gelir düzeyi düştükçe ailenin ilgisiz olması, çocuğun ihtiyaçlarını ihmal gibi tutumların oranları artmaktadır (Dallar Bilge vd., 2013). Bu ebeveynlerin çocuklarına zengin uyaran sunma olasılıkları oldukça düşüktür (UNICEF, 2017). Altay ve Özkal'ın (1997) yaptığı araştırmada, farklı gelir gruplarındaki ailelerin çocuklarına sağladıkları eğitim imkânları araştırılmış ve eğitim ve gelir düşük olan ailelerin çocuklarına daha az imkân sağladıkları tespit edilmiştir.

Göçmen annelerin sosyal yaşamda aktif olma durumlarına ilişkin yanıtları incelendiğinde; 16 annenin aktif olduğunu, 10 annenin aktif olmadığını, 4 annenin ise bazen aktif olduğunu düşündüğü görülmektedir. Sosyal yaşamda aktif olduğunu söyleyen anneler bu aktiviteleri daha çok akraba ziyareti, misafirlük olarak açıklamaktadırlar. Göçmen kadınların sosyal ilişkileri daha çok kendileri gibi aynı ülkeden göç edenlerle olmaktadır (Dedeoğlu, 2012). Hem yasalar önünde hem de toplumsal cinsiyet temelinde dezavantajlı konumları göçmen kadınları sosyal desteğe ihtiyaç duyan gruplardan birisi haline getirmektedir (Coşkun, 2017).

Göçmen annelerin belediyeden çocukları için istedikleri faaliyetlerin neler olabileceğine ilişkin yanıtları incelendiğinde, park yapılması, sokakların daha temiz olması, kurs açılması beklentilerinin ön planda olduğu, bir şey istemeyen ya da "bilmiyorum" diyen 3 anne bulunduğu görülmektedir. Surlarıçi, yatırım yapılmayan, çoğunlukla Türkiye diğer ülkelerden adaya çalışmak amacı ile gelen, düşük gelir grubundan

göçmenlerin ikamet etmekte olduğu bir bölge durumundadır. Bölgenin yaşam standartları, yetersiz hale gelmiş; bölgede yaşayanlar çeşitli zorluklar içinde yaşamlarını idame ettirir hale gelmiştir (Dolunay & Keçeci, 2017). Bu durum annelerin bir bölgede bulunması zaten gereklilik olan çocuk parkı isteğini ve sokakların temizlenmesine yönelik ihtiyaçlarını doğrulayıcı niteliktedir. Annelerin kurs açılmasına yönelik beklentileri ise aşağıda daha ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Göçmen annelerin kendilerine yönelik bir kurs açılması durumunda bu kursa katılıp katılmayacaklarına ilişkin yanıtları incelendiğinde, 13 annenin katılacağını, 11 annenin belki katılacağını, 9 annenin ise katılmayacağını belirttiği görülmektedir. Belki giderim diyen annelerin açıklamalarından çok da istekli olmadıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, 1 kişi geçen yıl kadın sağlığı konusunda seminer düzenlendiğini fakat kimsenin katılmadığını ifade etmiştir. Bu durum annelerin kendilerini geliştirmek açısından bilinçli olmadıklarını, eğitimsel anlamda neye ihtiyaçlarının olduğunun çok da farkında olmadıklarını düşündürmektedir. Ekonomik sıkıntılar ön planda algılanmakla birlikte göçmenlerin hayatını en yakından etkileyen alan eğitim gibi görünmektedir (Dedeoğlu, 2012).

Göçün günümüz gerçeği olduğu çerçevesi içerisinde, farklı kültürel geleneklerin insanları ve halkları ayırmadığı gerçeğinden hareketle farklılıklar bireyleri ayırmamalı, tam aksine birleştirmelidir. Bireyler, kendi kültürel değerleri, gelenekleri ile haşır neşirken aynı zamanda kendileriyle yaşayan kültür ve gelenekleri de bilmeleri ve onlardan yararlanmaları önemlidir. Kültürel çeşitliliğin insanlığın bir zenginliği olduğunun ve her kültürün tüm insanlığın saygısını hak ettiğinin bilincinde olmak bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda, her bir göçmenin eğitsel ve sosyal anlamda entegrasyonu için ciddi çalışmalar yürütülmelidir. Özellikle annelerin kişisel gelişimi ve çocuk gelişimi ve eğitimi anlamında bilinçlendirilmesine yönelik kurslar düzenlenmeli, anneler bunlara katılmaya teşvik edilmelidir. Örneğin dağıtılacak bir yardımın kurstan hemen sonra dağıtılmasının planlanması, devlet desteğiyle bu kurslarda katılımcılara bir öğün yemek verilmesi gibi teşvikler uygulanabilir ya da kurs öncesinde gerçekleştirilecek bir çalışma ile bu kursa katılmanın onlar için neden gerekli olduğu, getirilerinin neler olacağı göçmen annelere anlatılabilir. Bölgede çevre düzenlemelerine yönelik politikalar geliştirilmelidir. Buradaki çocukların sadece göçmen çocuklarla değil diğer çocuklarla da bir arada bulunacağı karma okullara gitmesine yönelik önlemler alınmalıdır. Bölgesel kalkınmaya öncelik verilmeli bu, bölgeye yatırım teşvik edilmelidir. Göçmenler konusunda çalışmalar yürütülmeli ve bu çalışmalardan elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak göçmenlerin entegrasyonuna yönelik yeni politikalar geliştirilmelidir.

Kaynakça / References

Ada, S. & Ünal, S. (2000). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi.

Akalın, A. E. (2014). *Türkiye’de ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınların toplumsal ve iktisadi varoluş stratejileri üzerine sosyolojik bir analiz*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Altay, Ö. & Özkal, N. (1997). Farklı gelir gruplarındaki ailelerin çocuklarına sağladıkları eğitim olanakları. *Eğitim Sempozyumu* (10-12 Nisan 1997), İzmir: Bilsa Bilgisayar Yay., s.55-62.

Atasoy, A. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin nüfus coğrafyası. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 29-62.

Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.

Boyd, M. & Grieco, E. (2003). *Women and migration: Incorporating gender into international migration theory*. Migration Information Source. Migration Policy Institute, Washington, DC. Retrieved from www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-genderinternational-migration-theory.

Bulut, Y. & Eraldemir, Z. (2015). *Göç olgusunun farklı boyutlarıyla Hatay ili İskenderun ve Dört Yol ilçeleri ölçeğinde incelenmesi*, Uluslararası göç ve mülteci sorunun çözümünde kamu yönetiminin rolü içinde. S.13-38. İstanbul: Umutepe Yayınları.

Castles, S. & Miller, M. (2008). *Göçler çağı*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Coşkun, E. (2017). Türkiye'de kağıtsız göçmen kadınlar ve sosyal hizmetler. *Çalışma ve Toplum*, 3, 1299-1316.

Cyprus Pedagogical Institute (2010). *Göçmen öğrencilerin Kıbrıs okullarına ve toplumuna pürüzsüz entegrasyonuna yönelik kültürlerarası eğitim*. Cyprus: Ministry Of Education and Culture.

Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri* (3. Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çağlayan, S. (2014). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 67-91.

Dallar Bilge, Y.; Taşar, M. A.; Kılınçoğlu, B.; Özmen, S. & Tıraş, Ü. (2013). Alt sosyoekonomik düzeye sahip anne-babaların çocuk istismarı ve ihmali hakkındaki bilgi düzeyleri, deneyimleri ve kullandıkları disiplin yöntemleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14, 27-35.

Dedeoğlu, S. (2012). Türkiye'de göçmenlerin sosyal dışlanması: İstanbul hazır-giyim sanayinde çalışan Azerbaycanlı göçmen kadınlar örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66(1): 27-48.

Dinç, B. (2002). *Okul öncesi eğitimin 4-5 yaş çocuğunun sosyal gelişimine etkileri konusunda öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Dolunay, A. & Keçeci, G. (2017). Göçmenlerin Kent Dokusuna Etkisi: KKTC Surları Örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(3), 524-559.

Ehrenreich, B. & Hochschild, A. (2003). *Global Women: Nannies, Maids and Sex Workers in the Global Economy*. London: Granta.

Göynüklü, Ceren (2012). *Kuzey Kıbrıs'ta Göçmen İşçilerin İnsan Hakları*. KKTC, Lefkoşa: Kıbrıs Türk İnsan Hakları Vakfı Yayınları No: 6, Mavi Basım.

IOM (2011). *World Migration Report 2011*, International Organization for Migration, Switzerland.

IOM (2018). *World Migration Report 2018*, the UN Migration Agency. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf

Keser, U. (2006). Kıbrıs'ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrasında Yaşananlar, *Çağdaş Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 12:103-128.

KKTC Başbakanlık DPÖ (2009). İstatistik yıllığı (2009). *KKTC Başbakanlık DPÖ (Devlet Planlama Örgütü)*, İstatistik ve Araştırma dairesi, Lefkoşa: KKTC Devlet Basımevi.

Kofman, E.; Phizacklea, A.; Raghuram, P. & Sales, R. (2000). *Gender and International Migration in Europe: Employment, welfare and politics*. London, UK: Routledge.

Lister, R. (2004). *Poverty: Key concepts*. Cambridge: Polity Press.

Lutz, H. (2010). Gender in the migratory process, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(10), 1647-1663.

McCann, P.; Poot, J. & Sanderson, L. (2010). Migration, relationship capital and international travel: theory and evidence, *Journal of Economic Geography*, 10(3), 361-387.

Özyakışır, D. (2017). Ekonomik kalkınmada göçmen transferlerinin rolü: mit mi gerçek mi? *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1172-1188.

Seyyar, A. (1999). *Sosyal siyaset açısından kadın ve aile politikaları*. İstanbul: Birey Yayınları.

Şahin, İ.; Şahin, C. & Öztürk, M. (2013). Barış harekâtı sonrasında Türkiye'den Kıbrıs'a yapılan göçler ve tatbik edilen iskân politikası. *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(7), 599-630.

Şener, D. K. & Ocakçı, D. F. (2014). Yoksulluğun çocuk sağlığı üzerindeki çok boyutlu etkileri. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(1), 57-68.

Tunç, İ. (2013) *Uluslararası göç ve göçmenlerin sosyo-kültürel uyum sorunları*. (https://www.academia.edu/5875594/Uluslararası%C4%B1_G%C3%B6%C3%A7_ve_Uyum_Sorunlar%C4%B1, 04.09.2015). Sayfasından erişilmiştir.

Ünal, S. (2014). Türkiye'nin beklenmedik konukları: "öteki" bağlamında yabancı göçmen ve mülteci deneyimi. *Journal of World of Turks*, 6(3), 65-89.

Yakinthou, C. & Polili, Ö. (2010). *Ortak bir amaç üzerinde uzlaşmak: Kıbrıs'ta mülteci ve sığınmacılar için insan hakları*. İstanbul: TESEV Yayınları

Yavuz, M. A. (2013). *Kıbrıs'ın sessiz yüzü: göçmenler*. <http://eksiksatis.blogspot.com.cy/2013/07/kbrsn-en-buyuk-sorunlardan-biri-goc-ve.html> sayfasından erişilmiştir (Erişim Tarihi: 01.12.2017).

Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and method* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.